

ጾዕራፍ

ዓሠርተው ሓደ

ፍልልይ ሥርዓት

ናብ ምብራቕ ገጽካ ምርኣይ

ንሕና ኣብያተ-ክርስቲያናት ንምብራቕ ገጽካ ኣርኢና ንፃፍን። ከምኡ ኸኣ ንምብራቕ ገጽካ ርኢና ንጽሊ፡ ምክንያቱ ምብራቕ ንልብና ናብቲ ደስ ዘብል ምስትንታን ይመርሓና፡ ንፃፍውን ምልክት ኮነ። ከምኡውን ኣብ ሓሳብ ኣምላኽ ኣገዳስነት ምብራቕ ከምኡ ኢዩ። ኣምላኽ ብዛዕባኡ ካብ ተገደሰ ንሕናውን ከምኡ ንግደሰሉ...

፩:- ኣምላኽ ንሰብ ቅድሚ ምፍጣሩ ንምብራቕ ከም መበቁል ብርሃን ገይሩ ኣዳለዉሉ። ኣምላኽ ከኣ ጽቡቕ ከም ገዢ ርኢዮ፡ ኣብ ቋንቋና ኸኣ ንምግላጽ ፀሓይ ምብራቕ ንብሎ። ከምኡውን ኣብ ክንዲ ፀሓይ ኣብ ምብራቕ ትርኣ ወይ ተብርህ ንብል፡ ፀሓይ ትበርቕ ዝብል ቃል ንጥቀም። ፀሓይ ቅድሚ እቲ ኣብ ሻዳሻይ መፃልቲ ዝተፈጥረ ሰብ ኣብ ራብዓይ መፃልቲ ኢያ ተፈጠራ (ዘፍ.1)።

ምብራቕ ፀሓይ ናይ ጉይታና ኢየሱስን ብርሃኑን ምሳሌ ኢዩ። ጉይታ ኸኣ “ፀሓይ ጽድቂ” ተሰምዮ፡ ከምዚ ዝሰዕብውን ተባህሉ፤ “... ፀሓይ ጽድቂ ክትበርቀልኩም ኢያ፡ ምድሓን ከኣ ኣብ ኣኸናፉ ኢዩ።...” (ሚል.4፡2)።

፪:- ኣምላኽውን ንሰብ ቅድሚ ምፍጣሩ ኣብ ምብራቕ ገነት ኤደን ኣዳለዉሉ (ዘፍ.2፡8)፡ ኣብኡ ኸኣ ኣስፈሮ፡ ገነት ኤደን ከኣ ነዛ ሕጂ ዘላ ገነት ተመልክት።

ሰብ ንምብራቕ ገጽ ምስ ዝርኢ፡ ናብታ ብሰንኪ ሓጢአቱ ዝተኸነና ገነት ምምዕዳው የመልክት፡ ከምኡ ኸኣ ናብቲ ናይ ሀይወት ኣም ምምዕዳው የመልክት።

፫:- ካብቲ ክንግንዘቦ ዘለዎና ኸኣ ጉይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ኣብ ሃገረ ምብራቕ ኢዩ ዝተወልደ፡ እቶም ሰብ ጥበብ ከኣ ኣብ ምብራቕ ኩሽብ ርኢዮ፡ (ማቴ.2፡2)። እዚ ኩሽብ እዚ ንኣምላኽ መሪሕነት ኢዩ ዘመልክት ዝነበረ። እቶም ሰብ ጥበብ ከኣ ምስ ተኸተልዎ ናብ ጉይታ መርሖም። ክንደይ ደስ ዘብል ኢዩ እዚ ምስትንታት እዚ!

፬:- ክርስቶስ እቲ ኣብ ምብራቕ ዝተወልደ፡ ኩሽቡ እውን ኣብ ምብራቕ ዝተራእዮ፡ ኣዲኡ ማርያም ከምታ ናብ ምብራቕ እትርኢ ኣፍደገ ተመሲላ (ሀዝ.44፡1-2)።

፭:- በዚ እምበኣር ድሕነት ካብ ምብራቕ ናብ ዓለም ከም ዝመጸ ርኢና። ክርስቶስውን ኣብ ሃገረ ምብራቕ ተሰቕለ፡ ኣብኡ ምእንቲ ድሕነት ኩሉ ዓለም ደሙ ኣፍሰሰ።

፮:- ኣብ ምብራቕ ከኣ ሃይማኖትን ቤተክርስቲያንን ጀመረ። ኣብ ምብራቕ ኢየሩሳሌም ከተማ እቲ ዓቢይ ንጉሥ፡ ኣብኣ እታ ናይ መጀመርታ ቤተክርስቲያን ዓለም ተመሥረተት። መልእኽቲ ወንጌል ካብ ምብራቕ ናብ ኩሉ ዓለም ኣስፋሕፈሐ። ኣብኡ ኸኣ እቲ ናይ መጀመርታ ናይ ክርስትና ሰማእት ደም ፈሰሰ።

፯:- ከምኡ ኸኣ መጽሓፍ ቅዱስ ክብሪ ኣምላኽ ኣብ ምብራቕ ከም ገዢ ብዙሕ ጊዜ ይዛረብ።

ኣብ (ኢሳ.24፡15) “ሰዚ ንእግዚአብሔር ኣብ ሃገረ ምብራቕ፡ ንስም እግዚአብሔር ኣምላኽ እስራኤል ኣብ ደሴታት ባሕሪ ኣኸብርዎ” ይብል። ኣብ መጽሓፍ ህዝቅኤል ብዛዕባ ብኸብሪ ካልኣይ ምጽኣት ክርስቶስ ብምብራቕ ዝተነበየሉ። ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “እንሆ ኸኣ ክብሪ ኣምላኽ እስራኤል ብምብራቕ ኣቢሉ መጸ።” (ሀዝ.43፡2)።

፩:- ስለዚህ ኸአ መብዛሕትኦም ናይ ሥነ-አምልኮ ሰባት ከምዚ ዝሰዕብ ይብሉ፤

ምጽኣት ክርስቶስ ብምብራቕ ኢዩ፡ “ከምቲ ናብ ሰማይ ክዓርግ ከሎ ዝረአኹምዎ ከምኡ ገይሩ ኸአ ክመጽእ ኢዩ፡ በልዎም።” (ግብ.1:11)። ኣብ ትንቢት ዘካርያስ ከአ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “ሽዑ እግዚአብሔር ክመጽእ... በታ መዓልቲ እቲኣ ኣእጋሩ ኣብቲ ኣብ ቅድሚኡ ኢየሩሳሌም ኣብ ምብራቕ ዘሎ ደብረ ዘይቲ ክቐውም ኢዩ።...” (ዘካ.14:3-4)።

፪:- ብዛዕባ ምብራቕ ምዝራብ ጽቡቕ ኢዩ ተዘክሮታቲ ኸአ ዘሐጉስ ኢዩ፤ ኣብ ህዝቅኤል (47:1-9) ከአ ኣብ ምብራቕ ብዛዕባ “ማይ ህይወት” ተዛረበ። ኣብ (2ነገ.13:17) ድማ ብዛዕባ እቲ ኣብ ምብራቕ ዘሎ “ናይ ምድኣን ፍላጻ እግዚአብሔር” ይዛረብ። ኣብ (ኢሳ.24:15) ከአ “ስለዚ እግዚአብሔር ኣብ ሃገረ ምብራቕ፡ ንሱም እግዚአብሔር ኣምላኽ እስራኤል ኣብ ደሴታት ባሕሪ ኣኸብርዎ” ይብል።

፫:- ንዕሓ ምዝካር ንልቢ ዝትንክፍ ኢዩ፤

ኣብ ነፍሲ ኸአ መንፈሳዊ ተግባር ኣለዎ። ካብቲ ዝገርመኒ ነብዪ ዳንኤል ንአምልኮ ጣኦታት ምስ በድሀ፡ ኣብ ላዕሊ ኸጽሊ ደየበ፡ ነታ ናብ ኢየሩሳሌም እተርእ መስኮት ከፈታ፡ ተንበርኪኹ ኸአ ጸለየ... ኣምላኽ ኣብ ኩሉ ቦታ ከም ዘሎ ሓቂ ኢዩ፡ እቲ ናብ ኢየሩሳሌም ናብ ምብራቕ ገጹ ምርኣይ ኣብ ልቡ ዓሚቕ ተግባር ነይርዎ፡ መዘከርታ ንልቢ፡ ንሓደ ነገር ናይ ምኽኣል ኣገዳስነት ትህቦ፡ ምዝካራ ቅዱስ ስምዒት ይኸውን።

፬:- ንሕና ኣብ ኣምልኮና ብኣእምሮ ጥራይ ኣይኮንናን ንነብር፤ ህዋሳትና ይንቀሳቐሱን ይድህሱሱን፡ እቲ መንፈሳዊ ስምዒት ከአ ይትንክፍ። ነዚ ኣብነት ዝኸውን ከኣ፤ ኣምላኽ ኣብ ኩሉ

ቦታ እናሃለወ፡ ኣብ እንጽልየሉ እዋን ንላዕሊ ገጽና ንጥምት... እዚ ንላሊ ምጥማት ግን፡ ኣብ ልብና ንመንፈሳዊ ኣተሓሳስባ ዘንቀሳቕሱን ንጸሎትና ፍሉይ ዑምቄት ዝህብን ኢዩ። ልክዕ ከምኡ ኸአ ናብ ምብራቕ ምጥማት...

ክርስቶስ ንላዕሊ፡ ኣብ ብዙሕ ኢጋጣሚታት፡ ንሱ ኣብ ኣቦ፡ ኣቦ ኸአ ኣብኡ እናሃለወ ናብ ላዕሊ ይጥምት ነበረ። እዚ ንላዕሊ ምጥማት ግን ናብ ናይ ግሊ መሪሕነት ኣለዎ።...

፭:- ንሕና ኸአ ናብ ምብራቕ ምስ እንርኢ ናብቲ ኣብ ምብራቕ ዘሎ መንበረ ታቦት ኢና እንርኢ፡ ምክንያቱ እቲ መሥዋእቲ ኣብ ልብና መንፈሳዊ ቦታኡ ስለ ዘለዎ፡ ክርስቶስ ፋሥጋና፡ ኣብ ምብራቕ ዝነበረ መሥዋእቲ ኢዩ።

፮:- ኣብ ጥምቀት ከአ ብመገዲ ምሳሌውን፡ እቲ ዝጥመቕን ኣባልገሉን ንምዕራብ ገጸም እናረአዩ ንሰይጣን ይኸሕዱ፡ ናብ ምብራቕ ገጸም እናረአዩ ኸአ ጸሎተ ሃይማኖት ይብሉ፡ በዚ ኸአ ኣብ ጥምቀት ካብ ምዕራብ ናብ ምብራቕ ከም ዘቕኑዎ ይሰምዖ፡ ማለት ካብ ጽልመት ናብ ብርሃን።

፯:- ንሕና እንሓቶ ኸኣ፤ ስለምንታይ ኢዩም ፕሮቴስታንት ንምብራቕ ምስ ኩሉ ምሳሌታቱ ምስ ኩሉ መንፈሳዊ ትርጉማቱን ቅዱስ ዝኸርታቱን ኣብ መጽሓፍ ቅዱስ ከአ ዝድግፍ ጥቕስታት እናሃለዎ ዝጸረርዎ? ኣብኡውን እቲ ንቅዱስ ቅንኢ ዘንቀሳቕሱ ዝኾነ ናይ ሃይማኖታዊ መምርሒ ጉድለት የሎን!

አነ ድማ አብ ማእከልኩም ከሎኹ፡ ብዘይኢየሱስ ክርስቶስ፡ ንሱ ኸአ እቲ እተሰቐለ፡ ሓደ ነገር እኳ ከም ዘይፈልጥ መደብኩ...” (1ቈረ.2 :2)። እዚ ማለት ከአ እቲ ሓደ ነገር ክፈልጦ ዝደሊ መስቀል ኢዩ።

፫፡- በዚ እምበኣር መስቀል ንሓዋርያት ናይ ሓበን መድረኽ ኢዩ ነይሩ፤

ሓዋርያ ቅዱስ ጳውሎስ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “... በቲ መስቀል ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ዓለም ብእኡ ንኣይ እተሰቐለት እነውን ንዓለም እተሰቐልኩ እንተ ዘይኮይኑስ፡ ትምክሕቲ ዘበለ ካባይ ይርሓቕ።” (ገላ.6:14-15)።

፬፡- ንሕና ኸአ ብመስቀል ምስ እነማዕትብ፡ በቲ ንዕኡ ዝምልከቶ ብዙሕ መንፈሳውን ሥነ-አምልኽኣውን ትርጉም ንዝክር፤

እቲ አምላኽ ዘፍቀረና ንዝክር፡ እዚ እቲ ምእንቲ ድሕነትና፡ ምእንታና ሞት ዝተቐበለ፤ “ኩላትና ከም አባጊዕ ተባረርና፡ ነብሲወከፍና ነናብ መገዱ ዘምበለ፡ እግዚአብሔር ከአ አበሳ ኩላትና አብኡ አውደቐ።” (ኢሳ.53:6)። ነዚ ድማ መስቀል አብ እነማዕትብሉ እዋን ንዝክር፤ “... እንሆ ሓጢአት ዓለም ዘርሕቕ ገንሸል አምላኽ፡ በለ።” (ዮሃ.1:29)፤ (1ዮሃ.2:2)።

፭፡- አብቲ መስቀል እነማዕትብሉ እዋን ነዚ እተሰቐለ ከም ንኸተል ንገልጽ፤

ከምቲ ንሕና ማዕተብ መስቀል ብምልባስና፡ አብ ቅድሚ ሹሉ ኸአ መስቀል ብምስዓምና፡ በእዳውናውን መስቀል ብምዕታብና፡ አብ ናይ አምልኾ ቦታውን ብመስቀል ብምብራኽና እንገልጽ፡ እቶም ንመስቀል ብዘይግልጺ ዝኾነ ምልክት፡ ብመንፈሳዊ ትርጉሙ ጥራይ አብ ልቦም ዝወሰድዎ፡ መስቀል ምኽታሎም ብግልጺ አየርእዩን።

ንሕና ንእምነትና ብቻልን ብግብርን እንገልጽ እምበር፡ ብ መስቀል ክርስቶስ አብ ቅድሚ ሰባት ኣይንሓፍርን ኢና፡ እንትርፎ ንሕብሉ ድኣ፡ ብእኡ ኸአ ንስመየሉ። በዓላት ከአ ነብሰለሉ... ብእኡ ኸአ ንጸንዕ... ዋላ እኳ ከይተዛረብና። ብምስልና ጥራይ እምነትና ይገልጽ።

፮፡- ሰብ መንፈስ ወይ ከአ ኣእምሮ ጥራይ ዘይ ኮነስ፡ ኣካላዊ ሕዋሳትውን ኣለዎ፡ በዚ ዝተጠቐሰ መገዲ ኸአ ንመስቀል ክድህስዎ ኣለዎም፤

ብተወሳኺ ኩሎም ሰባት ብዘይህዋሳት ከስተውዕሉ ዝኸእሉ ሓደ ዓይነት መንፈሳዊ ደረጃ የብሎምን። ህዋሳት በዚ ሹሉ እተጠቐሰ ሓበሬታ ይረኽቡ እዎ፡ ነቲ ጽልዋ ናብ ኣእምሮን መንፈስን የመሓላልፍዎ ደኣበር ንዝሕር ርእሶም ጥራይ ኣይዓ ቕርባን... ምናልባትውን ኣእምሮ ንመስቀል ካብ ባዕሉ ክዝክር ኣይክእልን ወይውን ብዙሕ ኣይዝክርን። ግን አብ ቅድሚኡ መስቀል ተሳኢሉ ምስ ዝርኢ ብህዋሳት ኣቢሉ፡ ንመስቀልን ነቲ ዝተሰቐለን ዝምልከት መንፈሳውን ሥነ-አምልኽኣዊ ትርጉማትን ይዝክር... ብኸምዚ ኸአ ንአምላኽ ብመንፈስን ኣእምሮን ሥጋን ነምልኽ። እዚ ሹሉ ኸአ ነንሕድሕዱ ይበራታዕ።

፯፡- ንሕናውን ብስቕታ ኣይኮንናን ንመስቀል አብ ነብስና እነማዕትብ፡ ምስኡ ድማ “ብስም አቦን ወድን መንፈስ ቅዱስን” ንብል ኢና፤

በዚ ኸአ ኩሉ ጊዜ እቲ ናይ ቅድስት ብሥላሴ ሓደ ኣምላኽ ዝኾነ ሃይማኖታዊ መምሪሕና ክሳብ ዘለአለም ንገልጽ ኣሚን። በዚ ኸአ ሥላሴ አብ ኣእምሮና ብቐጻልነት ይህሉ፡ እዚ ሹሉ ነቶም ከማና መስቀል ዘየማዕትቡ ኣይኮነሎምን ኢዩ።

፳፫፡- ብመስቀል፣ውን ብዛዕባ ተሠጋውነትን ድሕነትን ዝበል ሃይማኖታዊ መምርሒና ንገልጽ፤

ንሕና ንመስቀል ካብ ላዕሊ ናብ ታሕቲ፣ ቀጺልና ካብ ጸጋም ናብ የማን ምስ እነማዕትብ፡ አምላኽ ካብ ሰማይ ናብ ታሕቲ “ናብ መሬት” ከም ዝወረደ ንዝክር፡ ንሰብ ከአ ካብ ጸጋም ናብ የማን አግዓዞ፡ ካብ ጽልመት ናብ ብርሃን፡ ካብ ሞት ናብ ህይወት፡ ክንደይ ኣዚዩ እቲ ኣብ ልብናን ሓሳብናን ብዛዕባ ትእምርተ መስቀል ዝመጸና ምስትንታን ዝበዝሐ ኢዩ።

፱፡- ኣብቲ መስቀል እነማዕትብሉ እዋን ንደቅናን ንኻ ልኡትን ትምህርቲ ኢዩ፤

ነብሲወክፍና ኣብ ንጽልየሉ እዋን፣ ቤተክርስቲያን ኣብ ንኣትወሉ እዋን፣ ኣብ ንበልጻሉ እዋን፣ ኣብ ንድቅሰሉ እዋን፣ ብመስቀል ንዓትብ፡ ንመስቀል የዘክረና። እዚ ምዝካር እዚ ንመንፈሳውነት ጠቓሚ ብመጽሓፍ ከአ ተደላዪ ኢዩ። ከምኡውን ትምህርቲ ንሰብ ኣለዎ፡ ብፍላይ እኳ ነቶም ነኣሽቲ ደቅና ዓቢ ትምህርቲ ይህብ። ክርስቶስ ተሰቂሉ ኢዮሞ እቶም ኣብ ንእስነት ዘለዉ ነዚ መስቀል ዚ ብንእስነቶም ይለምድዎ።

፲፡- መስቀል ብምምዕታብና ከምቲ ትእዛዙ ሞት ጎይታና ነበሥር፤

ሞቱ ከከበሥር ትእዛዝ ኢዩ (እቲ ምእንቲ ተበጃውነትና) ክሳብ ዝመጽእ (1ቄረ.11:26)። ንሕና ኸአ ትእምርተ መስቀል ገርና ኣብ ኩሉ ጊዜ ንሞቱ ኢና እንዝክር፡ ክሳዕ ዝመጽእ ከአ ክንዝ ክር ኢና።

ከምኡውን ኣብ ምሥጢረ ቀኑርባን ንቡራኪ ንጥቀመሉ። እዚ ምሥጢር ግን ኣብ ዝኾነ ጊዜ ኣይኮነን ዝትግበር፡ መስቀል እቲ ክርስቶስ ምእንታና ዝሞቶ እናተዘክርና ኣብ ዝኾነ ጊዜ ከነማዕ ትቦ ንኸእል...

፲፩፡- ኣብቲ መስቀል እነማዕትብሉ እዋን፡ ዓስቢ ሓጢኣት ሞት ከም ዝኾነ ንዝክር፤

ምኽንያቱ ብዘይእቲ ክርስቶስ ኣብ ክንዳና ዝሞተልና። ንሕና “ብበደልና ምዉታት” ምኽንና (ኤፌ.2:5) ግን ክርስቶስ ኣብ ክንዳና ኣብ መስቀል ሞይቱ ንዓና ህይወት ሂቡና። ጎይታ ኸአ ኣብ መስቀል ነቲ ዓስቢ ዋጋ ምስ ከፈለ ንኣቦ ከምዚ ዝስዕብ በለ። “ዝገብርዎ ኣይፈልጡን ኢዮም እሞ፡ ሕደገሎም”።

፲፪፡- ብምምዕታብ መስቀል ፍቕሪ ኣምላኽ ንዝክር፤

መስቀል ናይ ፍቕሪ መሥዋእቲ ከም ዝኾነ ንዝክር። ምኽንያቱ “ኣምላኽ፡ ቡቲ ሓደ ወዱ ዝኣመነ ኩሉ ናይ ዘለኣለም ህይወት ምእንቲ ክረክብ እምበር፡ ከይጠፍእሲ፡ ንወዱ በጃ ክሳዕ ዝህብ፡ ክሳዕ ክንድዚ ንዓለም ኣፍቀራ።” (ዮሃ.3:16)። ኣምላኽ ፍቕሩ ንዓና ከም ዝገለጸ ንዝክር፡ ምኽንያቱ ንሕና ገና ሓጥኣን ከለና ክርስቶስ ምእንታና ሞተ... ብሞቱ ኸአ ምስ ኣምላኽ ተዓረቐና (ሮሜ.5:8)

መስቀል ኣምላኽ ንዓና ክሳብ ክንደይ ከም ዘፍቕረና የዘክረና፡ ምኽንያቱ “ሰብ ንህይወቱ ኣብ ክንዲ ኣዕሩኹ በጃ ከሕልፋ፡ ካብዚ ዝዓቢ ፍቕሪ የልቦን።” (ዮሃ.15:13)።

፲፫፡- መስቀል ሓይሊ ስለ ዝህበና ኩለንትናና ነማዕ ትብሉ፤

ሓዋርያ ቅዱስ ጳውሎስ ሓይሊ መስቀል ብምስትንታን ከምዚ ዝስዕብ ይብል፤ “... ቡቲ መስቀል ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ዓለም ንኣይ ብእኡ እተሰቐለት ኣነውን ንዓለም እተሰቐልኩ እንተ ዘይኮ ይኣስ፡ ትምክሕቲ ዘበለ ካባይ ይርሓቕ።” (ገላ.6:14-15)። ከምኡውን ከምዚ ዝስዕብ ይብል፤ “... ቃል መስቀል ነቶም ዝጠፍኡ ዕሸነት ኢዩ፡ ንዓና ንእንድሕን ግና ሓይሊ ኣምላኽ ኢዩ።” (1ቄረ.1:18-19)።

አብዚ ከትግንዘብዎ ዘሎኩም፡ “ሓይሊ መስቀልሲ ሓይሊ አምላኽ ኢዩ።” እይኮነን ዝብል ዘለዎ፤ ንሱሰ፡ “ቃል መስቀል ሓይሊ አምላኽ ኢዩ” ጥራይዩ ዝበለ።

ሰለዚ ኸአ ንሕና መስቀል ኣብ እነማዕትብሉ እዋን፡ ከምኡውን ንመስቀል ኣብ እንዝክረሉ እዋን፡ ብሓይሊ ንምላእ። ምኽንያቱ ጎይታና ብመስቀሉ ንሞት ረገጹ፥ ኸኡሉ ሰብ ህይወት ሂቡ፥ ንሰይጣን ከአ ከምዝሠዓሮ ስለ እንዝክር፡ ሰለዚ ኸአ...

፲፬፡- ንሕና መስቀል እነማዕትብሉ ምኽንያት ሰይጣን ስለ ዝፈርህ ኢዩ፤

ጎይታና ነቲ ዓስቢ ስለ ዝኸፈሎ፡ ነቲ ካብ ጊዜ ኣዳም ጀሚሩ ክሳብ መወዳእታ ዘመን ዝተገብረ ኩሉ ድኻም ሰይጣን፡ ኣብ መስቀል ከንቱ ኮነ፡ ነቶም ዝእመንዎን ዝእዘዘዎን ሰባት ከአ ኸኡሉ ሓጢአቶም ብደሙ አጽረዮ፡ ሰለዚ ሰይጣን ኩሉ ግዜ መስቀል ኣብ ዝርእየሉ እዋን ነቲ ኣዝዩ ዓቢ ሥዕሪቱ ብምዝከርን እቲ ኩሉ ሓይሉ ብምጥፋእን፡ ይሓፍርን ይንቅጥቀን ይሃድምን።

ሰለዚ ድማ ኢዮም ደቂ አምላኽ ኣብ ኩሉ ናብራ ህይወቶም መስቀል ንምልክት ዝጥቀሙሉ፡ ናይ ሥዕሪትን ዓወትን ምልክት ገይሮም ስለ ዝቈጽርዎ፡ ወይ ከአ ንሱ ሓይሊ አምላኽም ስለ ዝኸነ ኢዩ። ብወገንና ኣብ ውሽጢ ሓይሊ ንምላእ፡ እቲ ጸላኢ ግን ኣብ ወፃኢ ይንቅጥቀጥ።

ልክዕ ከምቲ ቐደም እቲ ናይ ኣስራዚ ተመን ክስቀል እንክሎ ንሰባት ካብ ሞት ዘሕወዮምን ዘድሕኖምን ዝነበረ፡ ልክዕ ከምኡ ኸአ እቲ ጎይታ ክብሪ ኣብ መስቀል ተሰቂሉ ድሕነት ሃብ (ዮሃ.3:15)፡ ከምኡ ድማ ትእምርተ መስቀል ውጽኢት ኣለዎ።

፲፭፡- ብትእምርተ መስቀል ምስ እነማዕትብ በረኽት ንረክብ፤

ብምኽንያት ሓጢአት፡ ዓለም ብምሉኡ ኣብ ትሕቲ መርገም ሞት ወዲቐ ስለ ዝነበረ። ጎይታና ምእንቲ ምስ አምላኽ ኣተዓ ሪቐ በረኽት ከውህበና ኣብ መስቀል ኸኡሉ መርገምና ጸሮ (ሮሜ.5:10)። እቲ ናይ ንጹህን ሓድሽን ህይወት በረኽት ሥጋኡ ምስ ኩሉ ጸጋታት ሓድሽ ኪዳንን ከአ ካብዚ መስቀል ተዘር ገሐ።

ሰለዚ ኸአ ቤተክህነት መስቀል በረኽት ኸኸህቡ ይጥቀሙሉ፡ እዚ ድማ እቲ በረኽት ካብ ጎይታ እቲ ንመስቀል ንበረኽት ንምሃብ ክጥቀሙሉ ሓደራ ዝሃዐም እምበር ካብእም ከም ዘይኮነ ምልክት ኢዩ። ከምኡ ኸአ ክህነቶም ካብ ክህነት እዚ እተሰቑለ ከም ዝተቐበሉ የመልክት።

ኩሉ በረኽት ሓድሽ ኪዳን ካብ መስቀል ጎይታን ተግባራቱን ዝተረኸበ ኢዩ።

፲፮፡- ሰለዚ ኸአ ኣብ ኩሉ ቅዱስ ምሥጢራት ቤተ ክርትያን መስቀል ንጥቀም፤

ምኽንያቱ ኩሉም ካብ ምፍላስ ደም ክርስቶስ ኣብ መስቀል ኢዮም ተረኺቦም።

ብዘይመስቀል ብጥምቀት ጌርና ንአምላኽ ከም ደቁ ክንቀርብ ኣይምበቓዕናን፡ ኣብ ጊዜ ቅዳሴ ሥጋኡን ደሙን ክንሳተፍ ኣይምኸአልናን። (1ቈረ.11:26)። ከምኡውን ናይ ኩሎም ምሥ ጢራት ቤተክርስቲያን በረኽትን ጸጋን ኣይምረኽቡናን።

፲፯፡- ንሕና ነቲ ኣብኡ ዘለዎና ሕብረት ምእንቲ ክንዝክር፡ ብመስቀል ንግደስ፤

ኣብዚ ድማ ቃል ሓዋርያ ቅዱስ ጳውሎስ ንዝክር፤ “ግናኸ ክርስቶስ ኢዩ ኣባይ ዝነበር ዘሎ እምበር፡ ደጊምሲ ኣነ ኣይ ኮንኩን ዝነበር ዘሎኹ።...” (ገላ.2:20)። ከምኡውን እቲ ከምዚ ዝሰዕብ ዝበል ቃል፤ “ብዝኾነ ኮይኑ ናብ ትንሣኤ ምውታን እንተ ኣርከብኩ ኢለ፡ ብሞቲ እናመሰልክዎ፡ ንዕኡን ሓይሊ ትንሣኤ ኡን ሕብረት መከራኡን ምእንቲ ክፈልጥ፡ ኩሉ ከም ወፅዓ እቛጽሮ ኣለዎኹ።” (ፊል.3:10-11)። ኣብዚ እምበኣር እቲ ንነብስና እንኣቶ፤ “መኣስ ኢና ናብ ሕብረት ስቅያት ጉይታ እንኣቲ ምስኡውን እንጽሊ?” ዝብል ክኸውን ኣለዎ።

ኣብዚ እምበኣር እቲ ምስ ጉይታ ዝተሰቐለ ሽፍታ፡ ምስኡ ኣብ ገነት ንክኸውን በቐዕ ንዝክር።

ምናልባትውን ኣብ ገነት ከምቲ ቅዱስ ጳውሎስ “ምስ ክርስቶስ ተሰቐልኩ”... እናበለ ዝመሮ፡ ይዝምር ይህሉ።

ምስ ክርስቶስ ኣብ መስቀል ክንስቀል ናይ ኩልና ትምኒት ኢዩ። ስለዚ በቲ ምስ ህዋሳትና እናተራኸበ እንዝክሮ መስቀል ንሕብን።

፲፰፡- እግዚአብሔር ኣብ ብመስቀል ስለ ዝሠመረ፡ ንመስቀል ንክብር፤

እቲ ንክርስቶስ ከም መሥዋእቲ ሓጢአት፡ ከም መሥዋእቲ ምሕራርውን ካብ መስቀል ብኹሉ ደስታ ዝተቐበሎ፡ ኣቦ “እግዚአብሔር ጥዑም ሽታ” (ሌዋ.1:9፥ 13፥17)። ኣብዚውን ነብዩ ኢሳይያስ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “እግዚአብሔር ግና ብመከራ ክሕምሽኾ ፈተወ።...” (ኢሳ.53:10)።

ጉይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ኣብ መሬት በቲ ፍጹም ዝኾነ ህይወቲ ንኣቦ ደስ ኣበሎ፡ ከምኡ ድማ ብናይ ሞት መስቀል፡ ክሳዕ ሞት ስለ ዝተኣዘዘ፡ ናብ ምልኣት እዚ ደስታ ብመስቀል ኣቢሉ ኢዩ ዝኣተወ። (ፊል.2:8)።

ኩሉ ጊዜ መስቀል ኣብ እንርእየሉ እዋን ንምልኣት ምእዙ፡ ዝነቲን ትሕትናኡን ንርኢ፡ ስለዚ ንምልኣት ትሕትናን ምእዛዝን ናይ ጉይታና ኢየሱስ ክንመስል ክሳዕ ሞት ድልዎት ንኸውን።

ከምቲ መስቀል ንኣቦ ናይ ደስታ ቦታ ዝነበረ ከምኡውን ነቲ ዝተሰቐለ ወዱ ከምኡ ኢዩ ነይሩ፡ ብዛዕባኡ ኸኣ ከምዚ ዝሰዕብ ተባህለ፤ “ናብቲ፡ ሕፍረት ንዲቕ፡ ስለቲ ኣብ ቅድሚኡ ዘሎ ሓጉስ ኢሉ መስቀል እተግገሰን ኣብ የማን ኣምሳኽ እተቐመጠን ጀማር እምነትናን ደምዳሚኣን ኢየሱስ ንጠምት።” (ዕብ.12:2)።

በዚ ኸኣ ምልኣት ሓጉስ ክርስቶስ ኣብ መስቀል ኢዩ ነይሩ። ኣባይ እሞ ከምኡ እንተ ንኸውን።

፲፱፡- ኣብ መስቀል ነቲ ጸርፊ ጼርና ካብ ቀጽሪ ወፃኢ ንወፅእ፡ (ዕብ.12:2)።

ልክዕ ብኸምዚ ሰምዒት ኣብ በዓለ ሕማማት... ኣብኡ ኸኣ እቲ ንነብዩ ሙሴ ዝተባህለ ንዝክር “ናብቲ ዓስቢ ጠመተ እሞ፡ ካብ መዝገብ ግብጽስ ነቲ ጸርፊ ክርስቶስ ኣዝዩ ብዙሕ ሃብቲ ገይሩ ቁጽሮ።” (ዕብ.11:26)። እቲ ጸርፊ ክርስቶስ ከኣ ስቅያቱን ስቕላቱን ኢዩ።

፳፡- ነቲ ኻልኣይ ምጽኣት ክርስቶስ ዘዘክረና መስቀል ንጸውር፤

ከምቲ ኣብ ወንጌል ብዛዕባ መወዳእታ ዓለምን ካልኣይ ምጽኣት ጉይታን ዝተጠቐሰ “ሽዑ ትእምርቲ ወዲ ሰብ (ማለት

መስቀል) አብ ሰማይ ክርእ፡... ንወዲ ሰብ ከአ ብብዙሕ ሓይልን ግርማን ብደበና ሰማይ ክመጽእ ከሎ ክርእይዎ ኢዮም።” (ማቴ.24:30)። እምበኣር አብቲ ግሩም ዝኾነ ካልኣይ ምጽኣቱ አብ ሰማይ ነዚ ምልክቱ ንጥምት ካብ ኮንና ነቲ ምልክት ወዲ ሰብ አብ መሬት ነክብር።

ሽምዓታትን መብራህትታትን

ናይ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ብብርሃና ኢያ እትልል። አብ ጸሎታን አብ ወንጌል እተንበሉን አብ ቅድሚ ቅዱሳት ኣይኮናትን አብ መንበረ ታቦትን አብ ምብራቓዊ ቦታ ብሓፈሽኡ አብ ቤተ መቅደስ ሽምዓታት ትጥቀም። ቤተክርስቲያን ብቅጽልነት ተብርህ ኢያ። ክብ ዝበለ ህንፃ ከአ ኣለዋ ቀንዴል ተባሂሉውን ይስመ... ምስ እቲ ኩሉ ዝሕዞ ትርጉሙ ፕሮቴስታንት ካብዚ ዝተባህለ ኩሉ ዋላ ሓንቲ ኣይጥቀሙን።

ስለዚ ኸአ በዚ ሕጽር ዝበለ ዝቐርብ ጽሑፍ አብ ቤተ ክርስቲያን ብዛዕባ መብራህትታትን ጥበባቱን ክንርኢ ኢና፡ ከምኡ ኸአ እቲ ዝሕዞ መንፈሳዊ ትርጉማት።

፩፡- ንገዛእ ርእሳ ቤተክርስቲያን አብ መጽሓፍ ቅዱስ ቀንዴል ተሰምያ ኣላ። እዚ ኸአ አብ መጽሓፍ ራእይ ተገሊጹ ኣሎ። ዮሃንስ ወንጌላዊ ንጉይታና ኢየሱስ ክርስቶስ አብ መንጎ ሸውዓተ ዝበርህ ናይ ወርቂ ቀንዴላት ረኣዮ። እዚ ኸአ፤ “... እተን ሸውዓተ ቀወምቲ ቀንዴልውን ሸውዓተ ማሕበራት ኢየን።” (ራእ.1:20)።

፪፡- ንቤተክርስቲያን ብሰማይ ንምስላ፡ ምኽንያቱ ንሳ ቤት ኣምላኽ ስለ እንቁጽራ ወይ ከአ ከምቲ መስፈሪኡ ሰማይ። ብግምት ከአ እቲ መጀመርታ ቤት-ኣምላኽ ዝሰመየ ሰብ ናይ እዚ መግለጺ ኢዩ ነይሩ፡ ኣቦና ያዕቆብ ኣቦ ኣቦታት ከምዚ ዝስዕብ በለ፤ “ፈሪሁ ድማ፡ እዛ ቦታ እዚአ ክንደይ ተፍርህ ኢያ። እዚአ ቤት-ኣምላኽ ኢያ እምበር ካልእ ኣይኮነትን፡ እዚኣ ኸአ ደገ ሰማይ ኢያ፡ በለ።”። (ዘፍ.28:17)።

ከምቲ ሰማይ ብከዋኸብቲ እትበርህ ቤተክርስቲያን ድማ ከምኡ ክትመስል ክትበርህ ኣለዋ።

፫፡- ወይ ከአ አብ ቤተክርስቲያን ዘሎ ብርሃን ካብ ናይ ሰማይ መላእክቲ ወይ ከአ ካብ እቶም ኣቦና ያዕቆብ አብ ቤት ኤል (ቤት-ኣምላኽ) ክወርዱን ክድይቡን ዝረኣዮም መላእክቲ ዝተወሰደ ኢዩ፡ (ዘፍ.28:12-19)። ንመላእክቲ ኸአ ብብርሃን ክንምስሎም ንክእል፡ ከምኡውን ብርሃን ተባሂሎም ይሰመዩ። (2ቄረ.11:14)።

፬፡- ወይ ከአ ናይ ቤተክርስቲያን ብርሃን ብቅዱሳን በቶም ጎይታ ከምዚ ዝስዕብ ዝበሎም ንምስሎ፤ “... ብርሃንኩም ኣብ ቅድሚ ሰብ ይብራህ።” (ማቴ.5:16)። አብ ወንጌልውን “ሽዑ ጸድቃን ኣብታ መንግሥቲ ኣቦኣም ከም ፀሓይ ክበርሁ ኢዮም።...” (ማቴ.13:43) ዝብል ቃል ተጠቒሱ ይርከብ። ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ከአ ከም (ኣብነት) ብዛዕባ ቅዱስ ዮሃንስ መጥመቕ ንኣይሁድ ከምዚ ዝስዕብ በሎም፡ “ንሱ ዝነድድን ዘብርህን መብራህቲ ነበረ። ንሸካትኩም ከአ ቦቲ ብርሃኑ ቅሩብ ጊዜ ባህ ክብልኩም ደሌኹም።” (ዮሃ.5:35)።

እምበኣርከስ ቤተክርስቲያን ብመላእክትን ቅዱሳንን ዝመልአት ካብ ኮነት፡ ብብርሃን ዝመልአት ክትከውን ኣለዋ።

፩:- አምላክ ከአ ብርሃን አይ (1ዮሃ.1:5)። ብመጀመርታን ቅድሚኑ ሹሉ ነገርን አምላክ አብአ ስለ ዝሰፈረ፡ ከምቲ ግብኡ ቤተክርስቲያን ብብርሃናት ዝመልአት ክትከውን አለዎ፡ ጉይታና ኢየሱስ ክርስቶስውን ብዛዕባ ነፍሱ ከምዚ ዝሰዕብ በለ፤ “አን ብርሃን ዓለም ኢየ...” (ዮሃ.8:12)።

፪:- ቤተክርስቲያን ብብርሃናት እትበርሃሉ ምክንያት፡ ከም ናይ መራኸቢ ድንኳን ቤተመቐደስን እቲ ቃላታውን ብብርሃን ዝመልአ ንምምሳል ኢየ። ቀንዲላውን ብፍጹም ዘይጠፍእ ኢየ። አምላክ ከአ ንቐንዲል ብጽሩይ ዘይቲ አውሊዕ ንክብርህዎ እዘዘ፡ አሮንን ደቁን ከአ ነዚ ጉዳይ እዚ ንዘልኣለም ዘገልግሉ ኮይኖም። ብዛዕባ እዚ ኸአ ከምዚ ዝሰዕብ በለ፤ “ንሸኻ ድማ፡ እቲ መብራህ ትታት ወርትግ ምእንቲ ክበርህሲ፡ ካብ እተጉድኤ አውሊዕ ንመብ ራህቲ ዝኸውን ጽሩይ ዘይቲ ከምጽሓልካ፡ ንደቂ እስራኤል አገዘም። አብቲ ድንኳን ምርኻብ ብወፃኢ እቲ አብ ቅድሚኑ ምስክር ዘሎ መጋረጃ፡ አሮንን ደቁን፡ ካብ ምሸት ክሳዕ ብጊሓት፡ አብ ቅድሚኑ እግዚአብሔር የዳልውዎ። አብ ደቂ እስራኤል ከአ ንውሉድ ወለዶኦም ሕጊ ዘለኣለም ይኹን።” (ዘጽ.27:20-21)።

እዚ አምላካዊ ትእዛዝ ኢየ፡ እቲ ዝወሰኖ ኸአ አምላክ ኢየ፡ ከምዚ ዝሰዕብ በለ፤ “አምላክ ከአ ብርሃን ይኹን በለ። ብርሃን ድማ ኮነ። አምላክ ድማ እቲ ብርሃን ጽቡቕ ከም ዝኾነ ረአየ። አምላክ ከአ ነቲ ብርሃን ካብ ጸልማት ፈለየ።” (ዘፍ.1:3-4)።

፫:- እቲ ብዘይቲ ዝበርህ ቀንዲል ከአ መንፈሳዊ ትርጉም አለዎ፡ ምክንያቱ ዘይቲ ንመንፈስ ቅዱስ ስለ ዘመልክት ኢየ። አብ ምቕባእ ከአ ይጥቀሙሉ ነበሩ፡ ልክዕ ከምቲ ሳሙኤል ንዳዊት ዝቐብእ እሞ መንፈስ አምላክ ዝወረደ (1ሳሙ.16:13) ከምቲ ወንጌልውን ብዛዕባ ቅዱስ ምቕባእ ዝጠቐሶ መንፈስ ቅዱስ ከአ ይወርዶም ነበረ። (1ዮሃ.2:20-27)።

እቲ አብ ቤተክርስቲያን እነብርህ ሽምግታት ከይተረፈውን ካብ ዘይቲ ኢየ ዝሥራሕ። ምእንቲ ሓደ ዝኾነ ምልክት ክህልዎ፡ አብ ቤተክርስቲያን ዘብርህ ቀንዲልውን እቲ ፈትሉ ብዘይቲ ኢየ ዘብርህ።

፬:- ካብቲ ክንግንዘዐ ዘሎና፡ አምላክ አብ ቤቱ ቀዋሚ ቀንዲል ክግበረሉ ከም ዝእዘዘ ኢየ፡ አብቲ ድንኳን ምርኻብ ይኹን አብ ቤተመቐደስ ካብ ጽሩይ ወርቂ ዝተሰርሐ ቀዋሚ ቀንዲል ነይሩ። (ዘጽ.25:31)፤ (ዘጽ.37:17)፤ (2ዜና.4:20)። እዚ ሹሉ ኸአ አምላክ አብ ቤቱ ብብርሃናት ይግደስ ከም ዝነበረ ኢየ ዘርኢ።

፭:- እቲ ቀንዲል ከምቲ ትእዛዝ አምላክ ብዘይምቁራጽ የብርህ ነበረ። ምጥፋእ ቀንዲልን ንምብራህ ዘይምግዳስን ከአ ንአምላክ ምጥላም ስለ ዝቐጽር ዝነበረ ብርቱዕ መቐጻዕቲ ተሰሪ ዑሉ ነይሩ። ብዛዕባ እዚ ኸአ መጽሓፍ ቅዱስ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “አቦታትና በደሉ፡ አብ ቅድሚኑ እግዚአብሔር አምላክና ክፋእ ዘበለ ዝበሩ፡ ንዕኡ ድማ ሓደግዎ፡... መብራህትታቱውን አጥፍኡ፡ አብ መቐደስ ንአምላክ እስራኤል ዕግን አይዓጠኑን፡ ዝሓርር መሥዋእቲ ኸአ አየዕረጉሉን። ስለዚ ድማ ቍጥዓ እግዚአብሔር አብ ልዕሊ ይሁዳን ኢየሩሳሌምን ኮይኑ ኣሎ እሞ፡... ንመስክሕን ንመደነቕን ንመላገጽን ዝበርም።” (2ዜና.29:6-7)።

እዚ ሹሉ አምላክ አብ ቤቱ ክሳዕ ክንደይ ብብርሃናት ይግደስ ከም ዝነበረ የርእየና።

፮:- ቀንዲል ምብራህ ዓምቑ መንፈሳዊ ትርጉም አለዎ፡ ንቐጻሊ ምድላውን ብዝተኸታተለ ምንቃሕን ንተግባር መንፈስ ቅዱስ ከአ አብ ልቢ ሙዕቋብን የመልክት። ጉይታና ኸአ ብዛዕባ እዚ ምድላው ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “ሓቕቕኹም ዕጡቕ፡

መብራህቸኹም ብሩህ ይኹን። ንሸካትኩም፣ ጉይትኦም ካብ መርዓ ክገቡ ዝምለስ ዝጸበዩ እሞ፣ መጺኡ ኪሕ ኪሕ ምስ ኣበለ፣ ብኡብኡ ዝኸፍቲሉ ሰባት ምሰሉ። እቶም ጉይታኦም ክመጽእ ከሎ፣ ነቚሓም ዝረኸቦም ባሮት እቲኦም ብጹኣን ኢዮም።...” (ሉቃ.12:35-37)።

ከምኡ ኸኣ ጉይታ ብተን ጥበበኛታት ደናግል ምሳሌ መሰለልና ምኽንያቲ ቀንዴለን ብዘይምቀራጽ ይበርህ ነይሩ። ናይ እተን ዓያኹ ግና ቀንዴለን ጠፊኡ ነይሩ (ማቴ.25:1-12)።

እቲ ኣብ ቀንዴል ዘሎ ዘይቲ ኣብ ልቢ ንተግባር መንፈስ ቅዱስ ኢዩ ዘመልከት፣ ቀጻልነት ምብራህ ከኣ ቀጻሊ ምንቃሕን ንልቢ ኣብ ተግባር መንፈስ ሙዕቋብን የመልከት።

፲፩:- እቲ ንግላ ሰባት ዝበሃል ንብምልእታ ቤተክርስቲያን ውን ዝበሃል ኢዩ። ሰባት ኣብ ቤተክርስቲያን ብርሃናት ክርእዩ እንከለዉ ነቲ ኣብ ውሽጦም ዘሎ ብርሃን ንክዕቅብዎ ይገልጹ ሎም፣ ምእንቲ እቲ ቀንዴሎም ንኹሉ ጊዜ ዘበርህ ከኸውን ድማ ዝተጻለወ ክኸውን ኣለዎ። ቤተክርስቲያን ከምተን ጥበበኛታት ደናግል ዘበርህ ቀንዴል ሓዝካ ክእቶ ከም ዘለዎ ይዝክሩ።

፲፪:- እቲ ኣብ ጊዜ ንባብ ወንጌል ሽምዓ ምብራህና ግን፣ ካብ ንወንጌል ብዘይመብራህቲ ምንባብ ዝሓሸ ኢዩ። ምኽንያቲ ንሱ ቦቲ መዝሙር፤ “ቃልካ ንእግረይ መብራህቲ፣ ንመገደይ ብርሃን ኢዩ።” (መዝ.119:105)። ዝበሎ የዘክረና። ከምኡውን እቲ መዘምር ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “... ትእዛዛት እግዚኣብሔር ንጹህ ኢዩ፣ ነዲንቲ የብርሀን።” (መዝ.19:8)።

፲፫:- እታ ቀዳመይቲ ቤተክርስቲያን ካብ ዘመነ ሓዋርያት ኣትሒዛ በዚ መብራህቲታትን ቦቲ ዝሃዐም ምልክታትን ትግደስ ነይራ፤ “ኣብቲ ተኣኪብናሉ ዝነበርና ላዕላይ ደርቢ ብዙሕ መብራህቲታት ይበርህ ነበረ።” (ግብ.20:8)።

፲፬:- ኣብ ቅድሚ ቅዱሳን ነበርህ ሽምዓ ኸኣ፣ ኣብቲ ዘመናም ብርሃን ከም ዝነበሩ ንምዝካር ኢዩ። ከምቲ ሽምዓ እናበርህ ዝሓቅቅ ዝነበረ፣ ንሓቶም ድማ “ኣብ ዓለም ብርሃናም እናበርህ” ይሓቁ ከም ዝነበሩ የዘክረና።

ዕግን

ፕሮቴስታንት ዕግን ኣይጥቀሙን ኢዮም፣ ከምኡውን ጽንሃህ (መዕጠኒ) የብሎምን። ነዚ ኸኣ ሓደ ካብቲ ዝሓለፈ ናይ ብሉይ ኪዳን ኣምልኾ ኢዩ ኢሎም ይቈጽርዎ፣ ምኽንያቲ ኣብ እምነቶም ምልክት ጥራይ ኢዩ።

ኣብዚ እምበኣር ናይ ብሉይን ሓድሽን ታሪኽ ዕግን፣ ክንጠቅስ ንፈቲ።

ንሱስ ምልክት ጥራይ ድዩ ነይሩ ወይሲ ነብሱ ዝኸ ኣለ መንፈሳዊ ተግባር ኢዩ ነይሩ። እምበኣርክስ ከመይ ከም ዝነበረ ክንርኢ ኢና።

፩:- ኣምላኽ ንሙሴ ከምዚ ዝሰዕብ በሎ፤ “ዕግን እትዓጥነሉ መሠውኢ ኸኣ ግበር።...” (ዘጽ.30:1)።

ኣብዚ እምበኣር ኣምላኽ ሓደ ጽቡቕ ዝኸኣ ሓበሬታ የርእየና። ንሱ ኸኣ፣ ዕግን ንገዛእ ርእሱ ከም ዝቐርብ መሥዋእቲ ይቕጽር ስለ ዝነበረ፣ ኣብ መሥዋእቲ ዕግን የቕርብዎ ነበሩ።

፪:- ኣምላኽ ከኣ ንመሥዋእቲ ዕግን ኣዝዩ ይግደሱሉ ስለ ዝነበረ፣ ጽንሃህ ብኹሉ ወገኑ ብወርቂ ዝተለበጠ ከኸውን ከምኡ ኸኣ፣ ኣብቲ ሙሴ ምስ ኣምላኽ ዝረኸቡሉ ቦታ ንመጻሪ ክኸኖ ብወርቂ ዝተሰርሐ ኣኸለልን ብወርቂ ዝተለበጡ ክልተ ኣባትርን

፳፫፡- ብዛዕባ ቀጻልነት ዕጣንውን ኣብ ዘመን ኣይሁድ ከም ዘዋቅረጸ ኣብ ትንቢት ነብዪ ሚልክያስን ዝተጻሕፈ ኣሎ።

ጉይታ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል "... ካብ ምብራቕ ፀሓይ ክሳዕ ምዕራብ ሰመይ ኣብ ኣህዛብ ዓቢይ ኢዩ እዋ፡ ኣብ ኩሉ ቦታ ንሰመይ ዕጣን ይጻጥኑ፡..." (ሚል.1:11)። ከምቲ ፍሉጥ ከኣ ኣብ ዘመን ክርስትና ጥራይ ኢዩ ኣብ ማእከል ኣህዛብ (ኣብ ኩሉ ቦታ) ኣምልኾ ዝኾነ። በዚ ኸኣ ኣምላኽ ንዕጣን ሓደ ናይ ክርስትና ክፍሊ ኣምልኾ ገበሮ።

፱፡- ጉይታ ኣብ ሓድሽ ኪዳን ብዛዕባ ዕጣን ስለ ዝተገደሰ፡ ኣብ ራእይ ዮሃንስ ክልተ ኣብነታት ተጻሕፈ፤

ሀ፡- ብዛዕባ እቶም ዕሥራን ኣርባዕተን ካህናት (ካህናት) ከምዚ ዝሰዕብ ተባህለ፤ "... እቶም ዕሥራን ኣርባዕተን ሽማግሌ ታት፡ ነብሲ ወክሮም መሰንቆን ዕጣን ዝመልኦ ጽዋእ ወርቅን ሓዞም፡ (እዚ ድማ ጸሎት እቶም ቅዱሳን ኢዩ።) ኣብ ቅድሚ እቲ ገንሸል ተደፍኡ"። (ራእ.5:8)።

ለ፡- ቅዱስ ዮሃንስ ረኢዩይ ራእይ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ "ካልእ መልእኽውን መጻ እዋ፡ ወርቂ ጽንገህ ሓዙ ኣብ መሠውኢ ደው በለ፡ ነቲ ጸሎት ኩሎም ቅዱሳን ኣብ ልዕሊ እቲ ኣብ ቅድሚ ዝፋን ዘሎ መሠውኢ ወርቂ ምእንቲ ክውሸኹ ኸኣ፡ ብዙሕ ዕጣን ተዋህቦ። እቲ ትኪ ዕጣን ከኣ ምስ ጸሎት ቅዱሳን ኮይኑ ካብ ኢድ እቲ መልእኽ ናብ ቅድሚ ኣምላኽ ደየበ።" (ራእ.8:3-4)።

፲፡- ብዛዕባ "እቲ ትኪ ዕጣን ከኣ ምስቲ ጸሎት እቶም ቅዱሳን ኮይኑ ካብ ኢድ እቲ መልእኽ ናብ ቅድሚ ኣምላኽ ደየበ" ዝብል ጥቕሲ ምስ እንዛረብ፡ ህይወት ቤተክርስቲያን ብምሉኡ ዕጣን ኢዩ ክንብል ንክእል።

ኣብ ማኃልዮ መኃልይውን ቤተክርስቲያን ብዕጣን ተመሰለት።

እቲ ኣምላካዊ ምግላጽ ከኣ ብዛዕባኡ ከምዚ ዝሰዕብ በለ፤ "እዛ ዓንዲ ትኪ መሲላ፡ ናይ ነጋዶ ክርብን ዕጣንን ኩሉ ዓይነት ቀመማት እትጨኑ፡ ካብ በረኻ እትድይብ ዘላ መን ኢያ?" (ማሃ.3:6)።

፲፩፡- ካብቲ ኣብ ህይወት ቅዱሳን ምስ ታሪኽ ዕጣን ዘጋጠመ ጽቡቕ ነገር፤

ኣብቲ ካህን ዘካርያስ ብተርትኡ ዝጻጥነሉ ዝነበረ እዋን (ሉቃ.1:8-11)። መልእኽ ኣብ የማን እቲ መዕጠኒ ደው ኢሉ ተገለጸሉ፡ እዚ ኸኣ ሓደ ካብቲ ንቅድስና እቲ ቦታን ተግባር ዕጣንን ዘመልክት ኢዩ። ብቕዱስ እዚ ቅዱስ ኸኣ ብኣምላካዊ ምግላጽ ስለ ዝተሰነዩ ኢዩ።

ኣብ ታሪኽ ተርታ ምዕጣን ካህን ዘካርያስ ጉሊሑ ዝርኣ ኸኣ፡ ዕጣን ምዕጣን ነብሱ ዝኸኣለ እምበር ምስ መሥዋእቲ ምሕራር ርክብ ከም ዘይነበሮ ኢዩ።

፲፪፡- ኣገዳስነት ዕጣን ኣብ ክርስትና፤

ዕጣን ሓደ ካብቲ ሰብ ጥበብ ንጉይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ህያብ ዘቕረቡሉ ኢዩ፡ እዚ ኸኣ ሰብ ጥበብ በቲ ልዕሊ ኩሉ ዝኾነ ክህነቱ ከም ዝኣመንሉ ምልክት ኢዩ፡ ከምቲ ወርቂ ናይ ንግሥነቱ፡ ክርብውን ንስቅያቱ ምልክት ዝኾነ ዕጣን ከኣ ናይ ላዕለዋይ ክህነቱ ምልክት ኮነ።

፲፫፡- ዕጣን ንህዋሳት ዘዕግብን ንነፍሲ ዝምግብን ብዙሕ ትርጉማት ኣለዎ።

ኩሉም እቶም ኣብ ቤተክርስቲያን መጺኦም ዝካፈሉ፡ ሓደ ዝኾነ መንፈሳዊ ዑምቀትን ደረጃ ሓሳብን ንክህልዎም ብግዲ ኣይኮነን... ንኣብነት ህፃናትን እምነት ዘለዎም ተራ ህዝብን፡ ኣብ ሥነ-ፍልጠትን ኣስተምህሮን ግን ዓሚቕ ፍልጠት ዘይብሉም፡ መንፈሳዊ ጽሑፋት ከኣ ዘይተማህሩ ነቲ ዝሰምዕዎ ንባባትን ጸሎትን ስብከትን ብዑምቀት እንታይ ይበሃል ከም ዘሉ ኣየስ ተውዕልዎን ኢዮም። ግን ብዕጣን፣ ብሽምዓ፣ ብሰእልታት፡ ህዋሳቶም ይትንከፍ እዮም ናብ መንፈሳዊ ሃዋሁው ይሰጋገሩ።

ዕጣንሲ እንታይ መንፈሳዊ ትርጉማትን ምስትንታንን ኣለዎ?

፲፬፡- እቲ ካብ ዕጣን ናይ መጀመርታ ዝረኽብዎ ትምህርቲ፡ “እቲ ንህይወቱ ምእንታይ ዘጥፍኦ ኸኣ ክረ ኸብ ኢዩ።” (ማቴ.10:39)፡ ዝብል ቃል ጎይታና ኢዩ።

ህይወት ዕጣን ነዚ ኣብነቲ ኢዩ፡ እታ ጥዑም ሽታ ዘለዎ ክሳብ ናብ ዓንድታት ትኪ እትቐየር ትሓርር። ኣብ ጽንሃህ ከም ሓንቲ ጥሪ ዕጣን ትደልዎ እዮም ኣይትረኽቡን፡ ምኽንያቱ ነፍሳ ንኣምላኽ ንምሕራር ስለ ዘቐረበት ኢያ። እቲ ምሕራር ካብ መጥባሕቲ እንስሳ ጥራይ ኣይኮነን፡ ካብ ዕጣንውን ኢዩ። እቲ መጽሓፍ ቅዱስ ንዕጣን ኣብ መሠውኢ ዝቐርብ መሥዋእቲ ገይሩ ምቕጻጻ፡ ዓቢ ትምህርቲ ኢዩ፡ እወ ከመይ ዝበለ ትምህርቲ ትህበና።

ሰብ ንነብሱ ንኣምላኽ መሥዋእቲ ክቐርብ ክንደይ ጽቡቕ ኢዩ። እቲ ካልእ ዝተረፈ መሥዋእቲ ካብ ነብሱ ወፃኢ ኢዩ። እቲ ነብሱ ዘቐርብ ግን እቲ ዝዓበዮ ኣቐርቦት ኢዩ።

ንነብሲ ምቕራብ ከኣ ከም ቀኑሩብ ዕጣን ኣብ ሓዊ ምንባር ይመስል። ብዛዕባ ኣምላኽ ከኣ ዝባላዕ ሓዊ ኢዩ ተባሂሉ ኣሎ

(ዘዳ.4:24)። ቅዱሳን እቶም ከም ጥሪ ዕጣን ንነብሶም ኣብ ኣምላኽዊ ጽንሃህ ዘንበሩ ኢዮም፡ ብፍቕሪ ኣምላኽ ከኣ ሓረሮም።

፲፭፡- እቲ ካልኣይ ትምህርቲ ካብ ዕጣን እንረኽቦ ኸኣ ብዘይምቀራጽ ንላዕሊ ምዕራጉ ኢዩ፤

ዕጣን ብባህሪ ናብ ሰማይ ደኣ ኢዩ ክብ ዝብልን፡ ዘሰፋሕ ፍሕን ዝግሰግሰን፡ እምበር ናብ ታሕቲ ገጹ ኣይወርድን ኢዩ፡ ኣብ ዕርገቲን ምስፍሕፋሕን ድማ ብፍጹም ደው ኣይብልን። ንሸኻ ኸኣ ንዕጣን ርኢኻ እንተ ተኸተልካዮ፡ ብፍቓድካ ይኹን ብዘይፍ ቃድካ ግድን ዓይኽኻ ናብ ሰማይ ኣቢልካ ከተቐንዕ ኢኻ። በዚ ዕጣን ከዩባተኽ ንህዋሳት ሰባት ንላዕሊ ገጹ ይስሕቦም። ልክዕ ናብ ሰማይ ገጹ ዘቐንዕ ምልክት ኩናት ኢዩ።

፲፮፡- ካልእ ትምህርቲ ዕጣን ከኣ ንሱ ምዑዝ ሽታ ይመስል፤

ስለዚ ኸኣ መጽሓፍ ቅዱስ “ዕጣን ብግዲ ጥዑም ሽታ ዘለዎ ክኸውን ኣለዎ” ይብል። ኩሉ ሰብ ነዚ ዕጣን ምስ ዘሸትት፡ ህይወቱ ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ከም ምዑዝ ሽታ ክትከውን ከም ዘለዎ ይዝክር።

ከምቲ መጽሓፍ ቅዱስ ዝበሉ፤ “ግናኽ ነቲ ብክርስቶስ ኩሉ ሳዕ ናብ ዓወት ዝመርሓና፡ ብኣናውን መኣዛ ፍልጠቱ ኣብ ኩሉ ቦታ ዝግለጽ ኣምላኽ፡ ስብሃት ይኹና። ማለት፡ ኣብ ማእከል እቶም ዝድሕኑን እቶም ዝፈልጡን ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ መኣዛ ክርስቶስ ኢና።” (2ቈረ.2:14-15)።

፲፯፡- ሓደ ካብቲ ብዛዕባ ዕጣን ጽቡቕ ምስትንታን፡ ነቲ ኣምላኽ ዝርኣየሉ ዝነበረ ደበና ወይ ግመ የዘክረና፤

ከምቲ ጎይታ ከምዚ ዝሰዕብ ዝበሉ፤ “ኣነ ብደበና ኣብ ልዕ

ለ. መክደን መተዓረቂኛ ክርአ ኢየ እሞ፡...” (መክደን ታቦት) (ሌዋ.16:2)። በዚ ምክንያት ከአ አብ መጽሐፍ ሊዋውያን “ደቦና ዕጣን” ዝብል ቃል ተጻሕፈ (ሌዋ.16:13)። ብዛዕባ ኣሮን ሊቀ ካህናት ከአ ከምዚ ዝሰዕብ ተባህለ፤ “ካብቲ ኣብ ቅድሚ እግዚአብሔር ዘሎ መሠውኢ ጽንፃህ ምሉእ ንህሪ ይውሰድ፡ ካብቲ እተገድድኦ ምዑዝ ዕጣን ከአ ምሉእ ሕፍኑ ወሲዖ ኣብ ውሽጢ መጋረጃ የእትዎ። ከይመውትሲ፡ ነቲ ኣብ ልዕሊ እቲ ምስክር ዘሎ መክደን መተዓረቂኛ፡ ደቦና ዕጣን ምእንቲ ክኸውሎ ኸእ፡ ነቲ ዕጣን ኣብ ቅድሚ እግዚአብሔር ናብቲ ሓዊ ይግበሮ።” (ሌዋ.16:12-13)።

ኣምላኽ ከአ ኣብ ብሉይ ኪዳን ኣብቲ መሪሕነት ህዝቡ፡ ኣብ ናይ መሪሕቢ ድንኳን ይኹን ኣብ ቤተመቐደስ፡ ወይ ኣብ በረኻ ሲና፡ ንሱብ ብደበና ወይ ከአ ብግመ ይረኣዮም ነበረ። ኣብቲ መሪሕነት ህዝቡ ኣብ በረኻ ሲና ኸእ፡ ብመዓልቲ ብደበና የጽልሎም ነይሩ። እዚ ኸእ ኣምላኽ እናኣጸለለሎም ኢዩ ዘመልክት፡ እቲ ደበና እንተ ተበረሰ፡ ኣምላኽ ከም ዘበገሶም ርእዮም ይብገሱ ነበሩ። እቲ ደበና ደው እንተ በለ ኸእ ደው ይብሉ ነበሩ (ዘሁ.9:17)። ከምኡ ኸእ “ካብ ሰፈር ምስ ነቐሉ ድማ፡ ደበና እግዚአብሔር ብመዓልቲ ኣብ ልዕሊኦም ነበረ።” ተባህለ (ዘሁ.10:34)።

፲፰፡- እቲ ክርስቶስ ናብ ግብጺ ዝተሰደደሉ ትንቢት ከአ፡ ብደበና ተባህለ፤ (ኢሳ.19:1)። እቲ ደበና ኸእ ንቅድስቲ ድንግል ማርያም ኢዩ ዘመልክት ዝነበረ፡ ቅድስቲ ድንግል ማርያም ናብ ሰማይ ዝዓረገት ደበና ዕጣን ኢዩ ነይራ። ክርስቶስ ኣብቲ ካልኣይ ምጽኣት ብደበና ኢዩ ዝመጸእ (ማቴ.24:30)። ደበና ኣብ ክልቲኡ ሓድሽን ብሉይን ኪዳናት ንህላወ ኣምላኽ ኢዩ ዘመልክት።

፲፱፡- ኣብቲ ምግላጽ ጉይታ (አብ ደብረ ታቦር) እውን ጉይታ ብደበና ከም ዝቐኸበ ንርኢ፤

ኣብቲ ጉይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ነቶም ሠለስተ ደቂ መዛሙርቲ ኣብ ዝዛረበሉ ዝነበረ እዋን ከምዚ ዝሰዕብ ተባህለ፤ “ንሱ ክዛረብ ከሎ፡ ደበና መጺኡ ኣገውልበዎም። ናብ ደበና ክኣትዉ ከለዉ ኸእ፡ ፈርሁ። ካብቲ ደበና ድማ፡ እቲ ዝሓረኸዎ ወደይ እዚ ኢዩ፡ ንዕኡ ስምዕዎ፡ ዝብል ድምፂ ወፀ።” (ሉቃ.9:34-35)።

፳፡- ብኸምዚ ኸእ ኣምላኽ ንሙሴ ብደበና የዛርቦ ነበረ። ኣብቲ ኣምላኽ ንሙሴ ዘዛረበሉ ጊዜ ኸእ መጽሐፍ ቅዱስ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “ሙሴ ድማ ናብ ከረን ደየበ፡ እቲ ከረን ኸእ ደበና ኣገውልበዎ። ክብሪ እግዚአብሔር ድማ ኣብ ከረን ሲና ተቐመጠ፡ እቲ ደበና ኸእ ሹዳሽተ መዓልቲ ኣገውልበዎ። በታ ሻብዐይቲ መዓልቲ ድማ ንሙሴ ካብ ማእከል እቲ ደበና ጸውዖ።” (ዘጸ.24:15-16)።

ልክዕ ከምኡ ኸእ ኣብቲ ናይ ምርኻብ ድንኳን ኣብ ዘዛርቦም ዝነበረ እዋን፡ ደበና ወይ ግመ ይሸፍኖ ነበረ።

፳፩፡- ልክዕ ከምዚ ኸእ ኣብቲ ሰሎሞን ንቤት ጸሎት ዝቐበ ኣሉ ዝነበረ እዋን ንረክብ፡ መጽሐፍ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “ሽዑ ሰሎሞን፡ እግዚአብሔር ኣብ ጣቓ ከም ዝነበር፡ ኣሉ ኣሎ።” (1ነገ.8:12)።

፳፪፡- ዕጣን ንግመ ወይ ንደበና ኢዩ ዘመልክት እዚ ኸእ ህላወ ኣምላኽ ወይ ፍቕሪ ኣምላኽ የዘክረና። ኣብ መዝሙር (97:2) ካብ መዝሙር ታሽዐይቲ ሰዓት ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “ደበናን ጸልማትን ይኸብዎ፡ ጽድቅን ፍርድን መሠረት ዝፋኑ ኢዩ።”

እምበአርከስ ነቲ ካብኡ ክጥቀም ዝደሊ፡ ዕጣን ብዙሕ መንፈሳዊ ትርጉም አለዎ፡ ንሱ ኸአ ብባዕሉ ዝቐመ ሓደ ዓይነት አምልኮ ኢዩ። ምእንቲ ምስ ዝለዓሉ ከይለዓል ምስ ካልእ መሥዋእቲ ዝተአሳሰር አይኮነን።

፳፫፡- አብ መወዳእታ ክንብሎ እንደሊ ኸአ አብ ሓድሽ ኪዳን ሓንቲ ጥቕሲ ኳ እንተ ኾነት ዕጣን ምዕ ጣን ዘትርፍ የልቦን።

“እትሰምዕ እዝኒ ዘላቶ እቲ መንፈስ ንማሕበራት ዝብሎ ይሰማዕ።” (ራእ.2:7)።

ቤተመቐደስን ታቦትን

ፕሮቴስታንት አብ ቤተክርስቲያናም ቤተመቐደስን መንበረ ታቦትን የልቦን፡ እቲ አዝዩ ሓደን ኸአ መሥዋእቲ ስለ ዘየለ ኢዩ። አብቲ ብዛዕባ ምሥጢረ ቍርባን እንዛረበሉ እዋን ብዛዕባ መሥዋእትን ምሥጢር ክህነትን ክንትንትኖ ኢና፡ ሕጂ ግን ዘረባና አብ ብዛዕባ መንበረ ታቦት ጥራይ ክውሰን ኢዩ፤

፩፡- እዚ ብዛዕባ መንበረ ታቦት ዝምልከት ነጥቢ አብ ብሉይ ኪዳን ብብዝሒ ይርከብ። ፕሮቴስታንት ግን ንመሥዋእቲ ክርስቶስ አብ መስቀል ከም ዘመልከት ጥራይ ይርእይዎ እዋ ባዚ እቲ ጉዳይ ተወዲኡ። ስለዚ ኸአ አብቲ ምስኣም እንዝት የሉ ጊዜ፡ ካብ ሓድሽ ኪዳን ጥቕሲታት ሒዝና ክንቀርብ ኣሎና።

፪፡- ሓዋርያ ቅዱስ ጳውሎስ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “... ንሕናስ እቶም ነቲ ድንኳን ዘገልግሉ ካብኡ ክበልዑ መሰል ዘይብሎም መሠውኢ ኣሎና።” (ዕብ.13:10)። እዚ ድንኳን ማለቲ

ኸአ እቲ ናይ መራኸቢ ድንኳን ወይ እቲ ናይ ቀደም ቤተ መቐደስ ማለቲ ኢዩ።

ቅዱስ ዮሃንስ ኣፈወርቅ ኸአ ብዛዕባ እዚ ጥቕሲ ከምዚ ዝሰዕብ ኢሉ ይዛረብ፤ “ሓዋርያ ጳውሎስ ካብ ምልክት ናብ ቀንዲ ተሰጋጊሩ... ካብቲ አብ ናይ ክህናት ሥልጣን ጥራይ ዝሰረ ደም ክንቈርብ ሥልጣን ረኸብና።”

፫፡- አብ ትንቢት ኢሳይያስ ብፍላይ እኳ አብ ማእከል ምድሪ ግብጺ፡ መሠውኢ ከም ዝርከብ ተነብዩ ኣሎ፡ ከምዚ ዝሰዕብ ድማ ይብል፤ “ቦታ መዓልቲ እቲአ አብ ማእከል ሃገር ግብጺ መሠውኢ ንእግዚአብሔር፡ አብ ወሰና ኸአ ዓንዲ እግ ዚአብሔር ክትከል ኢዩ። እዚ ኸአ ንእግዚአብሔር ጎይታ ሠራዊት አብ ሃገር ግብጺ ምልክትን ምስክርን ክኸውን ኢዩ።... ግብጻውያን ከአ ቦታ መዓልቲ እቲአ ንእግዚአብሔር ክፈልጥዎ ኢዮም፡ ብመሥዋእቲ ሕሩድን መሥዋእቲ ብልዕን ክገልግልዎ... ኢዮም።” (ኢሳ.19:19-21)።

ብርግጽ መሠውኢ ማለት አብ ናይ ክርስትና ዘመን፡ እዚ ናይ ሓድሽ ኪዳን መሠውኢ ማለቲ ኢዩ፡ ምክንያቱ ኣይሁድ አብ ዝኾነ ናይ ኣህዛብ መሬት መሥዋእቲ ኣየቐርቡን ኢዮም ነይሮም፡ ግብጺውን ኣየቐቐደሎምን ኢዩ ነይሩ። ስለዚ ኸአ እዚ ጳውዒት እዚ ብመዓልታታት መሴን ኣሮንን ንፈርኣን ግሉጽ ኢዩ ነይሩ፤ “... ንህዝቦይ ክገልግሉ ይኸድ ሕደን።” (ዘጽ.8:20)። “... ፈርኣን ግዳ ነቲ ህዝቢ ንእግዚአብሔር ክሠውኡ ምሕዳጉ ከይኣቢ፡...” (ዘጽ.8:29)። ፈርኣንውን ብድሕሪ እቲ ናይ ጽንጽያ ክልቢ መውቃዕቲ ናይ መጀመርታታ ቃል ከምዚ ዝሰዕብ ኢሉ ሃብ፤ “... ንእግዚአብሔር ኣምላኽኩም አብ በረኻ ክትሠውኡኡ ክሓድጉም ኢዩ።...” (ዘጽ.8:28)። እዚ ኹሉ አብ ግብጺ መሥዋእቲ ከቐርቡ ከም ዘይክእሉ ኢዩ ዘርኢ።

ግብጻውያንከ መአስ ኢዮም ንአምላኽ ዝፈለጥዎ? መአስ ኢዮኽ መሥዋእቲ ዝነበሮም እሞ ንአምላኽ መሥዋእቲ ዘቐረቡሉ? ብዘይጥርጥር ኣብ ዘመን ክርስትና ኢዩ።

እዚ እምበኣር ኣብ ክርስትና ህይወት መሥዋእቲ እተቐርበሉ መሠውኢ ከም ዘሎ ብሩህ ዝኾነ ጭብጢ ኢዩ።

፩:- አምላኽ ከአ ነዚ መሠውኢ ዝብል ቃል፡ ኣብ ርእሰን ሓሳብን ልቢ ሰባትን ክጸንዕ ስለ ዝደለዩ፡ እዚ ቃል እዚ፡ ኣብ ራእይ ዮሃንስ፡ እቲ ብድሕሪ ኮሎም ሓዋርያትን ተመሃሮን ክርስቶስ ሰማእትነት ምስ ተቐበሉ፡ ኣብ መወዳእታ ቀዳማይ ክፍለዘመን ክርስትና ዝተጸሕፈ፡ ልዕሊ ሓደ ጊዜ ተጠቐሱ ኣሎ።

ወንጌላዊ ቅዱስ ዮሃንስ ከምዚ ዝስዕብ ይብል፤ “ካልእ መልእኽ መጻ እሞ፡ ጽንሃህ ወርቂ ሒዙ ኣብ መሠውኢ ደው በለ፡...” (ራእ.8:3)።

ከምኡውን “ነቲ ሓምሻይ ማሕተም ምስ ፈትሖ ኸአ፡ ነፍሳት እቶም ስለ ቃል አምላኽን ስለቲ ዝነበሮም ምስክርን እተሓርዱ ኣብ ትሕቲ መሠውኢ ርእኹ።” (ራእ.6:9)።

፪:- መሠውኢ፡ እቲ ብራእይ አምላኽ “ናይ ጐይታና ሥጋን ደምን” (1ቈረ.11:27) ዝተባህለ ቃል ኣብ ቅድሚና ክሳብ ዘሎ፡ ቈይሙ ክኸበር ኢዩ። ኣብኡ ደም ካብ ሃለወ፡ ብግዲ መሠውኢ ክህሉ ኢዩ። ብግዲውን እቲ ኣብ ውሽጡ ንመሠውኢ ዘሥፍር ቤተመቐደስ ክህሉ ኢዩ።

ነዚ ጉዳይ እዚ ብፍቓድ አምላኽ ኣብቲ “ቅዱስ መሥዋእትን ካህን ኣገልጋሊ መሠውኢን” ዝብል ኣርእሱቲ ብዝርዝር ክንዝት የሉ ኢና።

ፕሮቴስታንት ነቲ ኣብ ቤተክርስትያን ዘሎ ሰእልታትን አይ ኮናትን (ኣብ ካቶሊክ ዘሎ ምስልታትውን) አይቅበልዎን። እዚ ኹሉ ኣንጻር እቲ፤ “... ምስልን ሰእሊ ዘበለን ንኣኻ አይትግ በር። አይትስገደሎምን አይተገልግሎምን ድማ።...” (ዘጽ.20:4-5)፤ (ዘዳ.5:8-9) ዝብል፡ ኣብ ካልአይቲ ካብ ዓሠርተ ትእዛዛት ዘሎ፡ ገይሮም ይቈጽርዎ።

ኣብ ሻሙናይ ክፍለ ዘመን ብ 726 ዓ.ም. ኣብ ዘመን ንጉሥሊዮን ሣልሳይ፡ ነዚ አይኮናትን ሰእልታትን ብምቅዋም ኮናት ተላዕለ፡ ድሕሪ ብዙሕ ዘመናት ከአ ሃድአ። ብድሕሪኡ ውን ኣብ ዘመን ፕሮቴስታንት ካብ ዓሠርተው ሓሙሽተን ዓሠርተው ሹዱሽተን ኣትሒዙ ክሳብ እዚ ሕጂ ዘሎናዮ ዘመን ኣሎ።

እቶም ካብ ፕሮቴስታንት ኣኸረርቲ (ቕጥዒ ኣልቦ) ዝኾኑ ኣመንቲ፡ ንአይኮናት ሓደ ክፋል ካብ ኣምልኾ ጣኦት ገይሮም ይቈጽርዎ!

ንአይኮናት ስለ እኽብሮምን ስለ እንስዕዎምን ኣብ ቅድሚኦም ከአ ሽምዓ ስለ እነብርህ ከምኡውን ኣብ ቅድሚኦም ስለ እንሰግድን ይወቕሱና።

ነዚ ኹሉ ኸአ ክንምልሰሉ ክንፍትን ኢና። ቤተክርስትያን አይ ኮናት ክህልዉዎ ዘፍቀደትሉ ጥበብን መንፈሳዊ ጥቕምን ከክርኢ ኢና።

፫:- ኣብ ብዛዕባ አይኮናት መልሲ ኣብ እንህበሉ እሞን እዚ ዝስዕብ ኣብ ግምት ከነእቲ ይግበኣና፤

ሀ:- እቲ ንሶም ዝጥቀሙሉ ጥበብ ቃላት፡ ስለምንታይ ተባሂሉ? እንታይ ኢዩኽ ዕላማኡ? እዚ ኸአ ከምቲ ሓዋርያ ጳውሎስ ዝበለ፤ “ፊደል ይቐትል” (2ቈረ.3:6) ስለ ዝኾነ።

ለ:- እቶም አብ ጎድኒ እዚ ጥቕስታት እዚ ምስ አስፈርናዮም ትርጉሙ ምሉእ ዝኸውን ኣየኖት ጥቕስታት ኢዮም። አብ ትእዛዝ እግዚአብሔር ድማ ነቲ መንፈስ ኢና እምበር ንፍዴል ኣይኮና እንርኢ። ኣቐዲምና ኸኣ እቲ ዝተቐንጨለ ጥቕሲ ምጥቃም ሓደገኛ ከም ዝኾነ ብዙሕ መግለጺ ሂብና ኢና።

፩:- ኣምላኽ ስእልታትን ምስልታትን ዝኸልከለሉ ምኽንያት እንታይ ኢዩ?

እዚ ቃል ኣምላኽ እዚ ንብሩህ ዝኾነ ዕላማ ኢዩ ነይሩ፤ “ኣይትሰገደለሎምን ኣይተገልግሎምን ድማ” እቲ ዝድለ ካብ ኣምልኾ ኣዝዩ ራሒቕ እንተ ኮይኑ፣ እቲ ትእዛዝ ኣይተግሕሰን።

እዚ ምኽልካል ኣብ ዓሠርተ ትእዛዛት ከም ዘሎ ዘየጠራጥር ኢዩ፣ ኣብቲ ኣምልኾ ጣኦት ዝተዘርገሐሉ ኣመንቲ ኸኣ ኣብኡ ኸኸይኣትዉ፣ ዝፍርሃሉ ዝነበረ ዘመን ኢዩ ነይሩ፣ ካልእ ተሪፋስ ዋላውን ኣብ ምህናዕ ዝዛ ዝጥቀሙሉ ዝኾነ እምንን መንደቕን ምፍሓቕ ኩልኩል ኢዩ ነይሩ፣ ከምኡውን ኣብ ምህናዕ መሠውኢ ከይተረፈ።

፪:- እቲ ንሕና እንርእዩ እምበኣር፣ እቲ ዝኾነ ስእሊ ወይ ምስሊ ከይቅረጽ ዝእዘዘ ኣምላኽ፣ ንሱ ባዕሉ ንሙሴ (ኣብ መውቃዕቲ ዝነዱ ኣትማን) ከምዚ ክብል ኣዘዘ፤ “እግዚአብሔር ከኣ ንሙሴ፣ ዝነድድ ተመን ንኣኻ ግበር፣ ኣብ ባላ ድማ ሰቐሎ። ክኸውን ድማ ኢዩ፣ እተነኸሰ ዘበለ ናብኡ እንተ ጠመተ፣ ክሓዊ ኢዩ።” (ዘሁ.21:8)። ሙሴ ድማ ካብ ኣስራዚ ተመን ገበረ፣ እዚ ኸኣ ነቲ ትእዛዝ ቍጽሪ ክልተ ኣይጠሓሰን።

ጉይታና ኢየሱስ ክርስቶስውን ነዚ ተግባር እዚ ንናይ ሰቕለቲ ምልክት ከም ዝኾነ ይምህረና። ከምዚ ዝሰዕብ ድማ ይብል፤ “...ከምቲ ሙሴ ኣብ በረኻ ተመን ዝሰቐለ፣ ከምኡ ድማ ወዲ ሰብ ክስቀል ይግባእ ኢዩ።” (ዮሃ.3:4-5)።

፫:- ኣምላኽ ንሙሴ ታቦት ክሠርሕ ኣብ ዝእዘዘሉ እዋን፣ ኣብ ልዕሊኡ ብወርቂ ኪሩቤል ክሠርሕ ከምዚ ዝሰዕብ ኢሉ ኣዘዘ፤ “ክልተ ኪሩቤል ድማ ካብ ወርቂ ክትገብር ኢኻ። ቀጥቂጥካ ስርሓዮም እሞ ኣብ መኻደን መተዓረቂ ኣብ ክልተ ወገኑ ኣንብሮም። ሓደ ኪሩቤል ኣብ ሓደ ወሰን፣ ካልኣይ ኪሩቤል ከኣ ኣብቲ ካልኣይ ወሰን ግበሮም።... እቶም ኪሩቤል ከኣ ንሓድሕዶም ገጽ ንገጽ መሊሶም ኣኸናፎም ልዕል ኣቢሎም ይዘርግሑ፣ ነቲ መኻደን መተዓረቂ ድማ በኸናፎም ይኸውልዎ። ገጽ እቶም ኪሩቤል ናብ መኻደን መተዓረቂ የብል።... ኣብኡ ድማ ንኣኻ ክግለጸልካ ኢዩ፣ ካብቲ መኻደን መተዓረቂ ካብ መንጎ እቶም ኣብ ልዕሊ ታቦት ምስክር ዘለዉ ክልተ ኪሩቤል እቲ ንደቂ እስራኤል ኢሉ ዝእዘዘካ ኩሉ ክግረካ ኢዩ።” (ዘጸ.25:17-22)። ከምኡ ኸኣ ኮነ።

እምበኣርከስ እዚ ምቕራጽ ኪሩቤል ነታ ኣብ ላዕሊ ኣብ ሰማይ ዘሎ... ዝተቐርጸ ምስሊ ኸኸይገብር እትእዛዝ ትእዛዛ ኣይ ጠሓሰን፣ ምኽንያቱ እቲ ዕላማኡ ንመላእኽቲ ብምስሊ እዞም ኪሩቤል ገርካ ምምላኽ ኣይኮነን...

ብኣንጻሩ ግን እዞን ክልተ ምስልታት ብትእዛዝ ኣምላኽ ተፈጺመን፣ ከምኡውን እቲ ብኣስራዚ ዝተቐርጸ ተመንውን ብትእዛዝ እግዚአብሔር ኢዩ...

፬:- በዚ ሥርዓትዚ ከኣ ሰሎሞን ቤት ጸሎት ምስ ሃነጸ ብቐርጽታትን ምስሊ ኪሩቤልን ገበረ፣ ዓሠርተ እመት ዝቐሙቲ ካብ ዕንጻይቲ ኣውሊዕ ገበረ፣ ንነብሲወከፍ ኪሩቤል ከኣ ሓሓሙሽተ እመት ክንፊ ገበረሉ... ሓደ ዓይነት መልክዕ ሓደ ዓይነት ዓቕን ንኪሩቤል ገበረ... ነቐም ኪሩቤል ከኣ ኣብ ማእከል እቲ ውሻጣዊ ቤት ኣስፈሮ፣ (1ነገ.6:23-28)።

፭:- እቲ ጉዳይ ኣብ እዞም ኪሩቤል ጥራይ ኣይተወሰነን፣ መጽሓፍ ቅዱስ ከምዚ ዝሰዕብ ይብል፤ “ኣብ ኩሉ መንደቕ

እቲ ቤት ብዙርያ ድማ ብውሽጥን ብግዳምን፡ ናይ ቅርጺ ምስልታት ኪሩቤልን ሰየን ክፋት ዕምባባታትን ቀረጸ።” (1ነገ.6: 29)። ነቲ ኣፍደገ ኸአ ክልተ ክፋል ገበር፤ “ካብ ኣም ኣውሊዕ ክልተ መዓጹ ገይሩ ድማ ኣብኣን ቅርጺ ኪሩቤልን ሰየን ክፋት ዕምባባታትን ቀረጸ።...” (1ነገ.6:32)። ከምኡውን “ኣብኡ ድማ ኪሩቤልን ሰየን ክፋት ዕምባባታትን ቀረጸ። ነቲ ቅርጺ ብወርቂ ኣዳላዲሉ ለበጦ።” ኣብ (1ነገ.6:35)። ተመልከት...

ብኸምዚ ቤትኣምላኽ ብስእልን፡ ንድፍን ብቕርጽን ዝተሸለመ ኢዩ ነይሩ። እቶም ሰባት ከአ ንኣምላኽ የምልኹ ነበሩ። ነዚ ስእልታትን ምልክታትን ኣየምልኹን፡ ነታ ካልኣይቲ ትእዛዝ ከአ ኣይጠሓሰዋን...

፯፡- ልክዕ ከምኡውን እቲ ታቦትሲ ብካህናትን ህዝብን ነገሥታትን ኣዝዩ ይኸበር እኳ ነይሩ ኢዩ። እዚ ደገል ካብቲ ኣምልኽ ጣኦት ይመስል ኢዩ? መጽሓፍ ቅዱስ ከም ዘዘነትወ ልና፡ ህዝቢ ኣብ ዓይ ምስ ተሳዕረ፡ እቲ ንነብዪ ሙሴ ዝተከአ ኢያሱ ወዲ ነዌ፡ ንሱን ሽማግሌታት እስራኤልን ኣብ ቅድሚ እቲ ታቦት ክሳብ ለይቲ ሰገዱ፡ ንኣምላኽ ከአ ጸለዩ... (ኢያ.7:6)። ኣምላኽ ከአ “ነታ ትእዛዝ ቁጽሪ ክልተ ጢሒስካያ” ኣይበሎን። ብኣንጻሩ ኣምላኽ ደኣ ኣዛረቦ። ንኣካን ወዲ ካርሚ ከቃልያ ኸአ ተኣምራት ገበረ፡ ኣምላኽ ድማ ንዓይ ኣብ ኢዱ ኣሕሊፉ ስለ ዝሃዐ ንገጽ ኢያሱ ክብ ኣበለ።

ኢያሱ ኣብ ቅድሚ ታቦት ኣምላኽ ብምስጋዱ ኣይሓጥአን፡ ምክንያቱ ንኣምላኽ ነቲ ኣብኡ ዝሰፍር፡ ነቲ ካብ መንጎ ኪሩቤል ዝዛረቦ ድኣ እምበር ንታቦትስ ኣይኮነን ዘምልኽ ዝነበረ። ከምኡውን ነብዪ ዳዊት እቲ ታቦት ኣብ ዝተመልሰሉ እዋን ብኹሉ ክብረት ኣብ ቅድሚኡ ሳዕሰዐ (2ሳሙ.6:12-15)።

፰፡- በዚ ሥርዓት ከአ ንሕና ንስእልታት ይኹን ንኣይኮናት ነኸብሮም ድኣ እምበር ኣይነምልኹምን ኢና። ብእኡ ነቶም ዋናታቱ ነኸብሮም፡ ከምቲ ጎይታ ንኣዋርያት ዝበሎም “ዘገልግሊ እንተለ፡ ንዕኡውን ኣቦይ ከኸብሮ ኢዩ።” እግዚኣብሔር ኣዐ ንቕዱሳኑ ዘኸብሮም ካብ ኮነ፡ ንሕናስ ኣይነኸብሮምንዶ?!

፱፡- ልክዕ ከምዚ ቃል እዚ ብዛዕባ መስቀል ንብል፡ እቲ ብዛዕባኡ ኣዋርያ ቅዱስ ጳውሎስ ንሰብ ገላትያ ከምዚ ዝሰዕብ ዝበሎም፤ “... ቀደም ኢየሱስ ክርስቶስ ኣብ ቅድሚ ኣዲን ቸኹም ከም ሰቓል ኮይኑ ተስኢሉ ነበረ።...” (ገላ.3:1)።

፲፡- ኣሕዋትና ፕሮቴስታንት ኣብዚ እዋን እዚ ንመስቀል ኣብ ኣብያተ-ክርስቲያናቶም ብምስቃል ንሕና ንኣምላኽ ነመስግኖ፡ ዝተጸርበ ቕርጺ ገይሮም ከአ ኣይቈጽርዎን።

፲፩፡- ኣሕዋትና ፕሮቴስታንት ኣብ ናይ ሰንበት ትምህርትታት ብዛዕባ ስእሊ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ፡ መላእኽትን ነቢያትን፡ ንመርከብ ኖኅ ምስ ኩለን እንስሳታትን፡ ንኤልያስ ከአ ካርቲት እናቐለብዎ፡ እቲ መስኪን ኣልኣዛር ከአ እቶም ኣኸላባት ደሙ እናለሓሱን፡... ስእሊ በልዓምን... ስእሊ ሰይጣን ንክርስቶስ ኣብ እምባ እናፈተኖ... ብምዕዳሎም ንሕና ንኣምላኽ ነመስግኖ።

በቲ ኣብ ልዕሊ ሰማይን ኣብ ትሕቲ ምድርን ዘሎ ስእልታት፡ በታ ትእዛዝ ቍጽሪ ክልተ፡ ምጥሓሳ ኣየጨንቕምን...

፲፪፡- ንሕና እቲ ስእልታት ንኣስተምህሮ ታሪኽ መጽሓፍ ቅዱስን ነቶም ኣብኣን ኣብ ታሪኽን ዝተመዘገቡ ጆጋኑ እምነትን ንምግላጽ ዘለዎ ተራ ኣይንርስዕን። ምናልባት ካብ ሰብከታት ወይ ንሰባት ካብ ምስማዕ ጥራይ እቲ ኣይኮናት ኣብ ነፍሲ ሰብ ዝሓድጎ ዑምቀት ኣዝዩ ዝዓበዩ ይኸውን...

ምስናይ እዚ ኹሉ ኸአ ንኣመንቲ ኣብ ምድሪ ምስ መላእኽቲ ሰማይን ኩሎም ቅዱሳንን ብጹኣትን ኣብ ገነት ሠፊሮም ዘለዉን

ተታላሳሰርም፡ ናይ ውሽጢ ሓያል ድፍኢት ትህበና፡ ብእኡ ጌርና ድማ ነቲ ቃል ሓዋርያ ጳውሎስ ክንፍጽሞ ንኸእል፤ “ነቶም ቃል ኣምሳኽ ዝነገሩኹም መራሕቶኹም ዘክርዎም፡ መወዳእታ ንብረቶም እናተቋመትኩም፡ ኣስኣሰር እምነቶም ሰዓቡ።” (ዕብ. 13:7)።

፲፫፡- ንሕና ንስእልታት ምስ እንኸብር፡ ነቶም እተሳእልዎ ኢና ንኸብር... ኣብቲ ንመጽሓፍ ወንጌል እንሰዕመሉ ጊዜ፡ ነቲ ንመራሕነትና ኢሉ ትእዛዛት ዝሃበና ኣምሳኽ ኣብቲ ቃሉ ዘሎና ፍቕሪ ኢና እንገልጽ። ንመስቀል ኣብ እንሰግደሉ እዋን፡ (ከምቲ ሓደ ካብ ኣቦታት ዝበሎ) ነቲ ኣብኡ እተሰቐለ ኢና እንሰግድ። ኣብዚ ኹሉ ኸአ እቲ “ኣይትሰገዱሎምን ኣይተምልኸዎምን” ዝብል ቃል ብፍጹም ኣይምልከተናን ኢዩ።

፲፬፡- ኣይኮናት ብዘመነ ሓዋርያት ኣትሒቲ ከም ዝነበረ ፍሉጥ ኢዩ። ሓዋርያ ሉቃስ ሰኣላይውን ከም ዝነበረን ንቅድስቲ ድንግል ማርያም ከአ ከም ዝሰኣላ ይንገር።

ከምኡውን ኣብ መንዲል ሰእሊ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ከም ዝተሳእለ ይንገር። እቲ ንታሪኽ ዝከታተል ከአ እቲ ዝበርትዐ እምነት ዝነበሮ ዘመን ብኣይኮናት ዝመልአ ኢዩ ነይሩ፡ ሰባት የኸብርዎ ከም ዝነበሩውን ይንገር፤ እምነቶም ኣይጀኸመን ብኣንጻሩ ዝበርትዐ እምነት ነይርዎም።

፲፭፡- ስለምንታይ ኢና ንክኢላታትን ጥበበኛታትን ዘዳልውዎ ሰእሊ፡ ቦቲ ኣብ ነፍሲ ሰባት ዝሓድጎ መንፈሳዊ ስምዒት ምስቲ ህይወት ቅዱሳን ዘለዎ ተንካፍነትን፡ ንምሕያል መንፈሳዊ ህይወት ሰባት ከይከውን እንኸልክሎም።